

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Pongrácz & Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pongrácz Tibor ügyvéd) által képviselt felperesnek a dr. Barcsa László ügyvéd által képviselt alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt a Pest Megyei Bíróság előtt 21.P.24.956/2006. számon megindult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.036/2008/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperes által 16. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit részben hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja és az abban foglaltak helyett az alperes által a „Csakis a szintiszta igazat!” című kiadványban a felperessel szemben elkövetett jogsértést az alábbiak miatt állapítja meg:

Az alperes valótlanul állította, hogy a felperes másokkal együtt megakadályozta a településközpont és wellnessközpont megvalósulását. Hamis látszatot keltve állította, hogy politikai eszközül használta fel a polgármester két éves gyermekét. A felperes kötelességszegésének és önös érdekének hamis látszatát keltve rótt a felperes terhére, hogy az előző gyermekorvos alkoholizmusát nem hozta nyilvánosságra. Ezzel megsértette a felperes jóhírnevét. Az alperes megsértette a felperes becsületét is azzal, hogy a felperes terhére rótt fenti magatartásokat több alkalommal gyalázatosnak minősítette.

Az elsőfokú ítéletben írtak helyett feljogosítja a felperest, hogy az ítélet jogsértést megállapító rendelkezését az alperes költségén egyszerű szórólapokon vagy a helyi sajtóban egy alkalommal való közzététel útján hozza nyilvánosságra.

A jogerős ítélet további rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és térítsen meg az államnak – felhívásra – 36.000 (Harminchatezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A perbeli időszakban a felperes és az alperes .. Nagyközség Önkormányzatának képviselője volt. Az alperes a 2006. őszi önkormányzati választásokat megelőzően saját kiadásában megjelentette a „Csakis a szintiszta igazat!” című, a község lakossága körében terjesztett kiadványát, amely az alperes 2002-2006-ig terjedő időszakról szóló beszámolóját tartalmazta. A kiadvány végén „Ami a bemutatkozásból kimaradt...” alcím alatt a helyi közéletben részt vevő személyek, közöttük a felperes tevékenységéről írt kritikai észrevételeket.

A felperes keresetében a cikkben közzétett, személyére vonatkozó valótlan és sértő közlések tekintetében személyiségi jogának, ezen belül jóhírnevének és becsületének megsértése miatt kérte a jogsértés megállapítását, az alperesnek a jogsértés abbahagyására kötelezését és a további jogsértéstől való eltiltását, elégtétel adását, valamint az alperes 500.000 forint nem vagyoni kárának megfizetésére kötelezését. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a cikkben kifogásolt közlések részben valós tényállítások, részben megengedett véleménynyilvánításnak minősülnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletben megállapította, hogy az alperes 2006. szeptemberében, az általa kiadott „Csakis a szintiszta igazat!” című kiadvány 12. oldalán „...” címmel megjelent írás azon mondatával, miszerint: „Célja eléréséért mindent megengedett magának. Megakadályozták társaival (... ..) a településközpontot és azt a Wellnes központot, amely Mogyoródon 8,5 milliárdért megvalósult. (...) .. még a két éves gyermeket is bevonta a politikába. Gyalázatos! Elhallgatta viszont az előző gyermekorvos alkoholos munkastílusát, ami közszájon forgott és be lett mérve. Mindezt azért, hogy feleségének munkahelye legyen. (...) Gyalázatos érdek.” megsértette a felperes becsülethez, valamint jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követően 30 nap alatt, saját költségén a perbeli cikkel azonos módon, formátumban és példányszámban a jogerős ítéletnek a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkező részét, továbbá az alábbiakat tegye közzé: .. elismerem, hogy valótlan állításokat közöltem az általam kiadott Csakis a szintiszta igazat! című kiadványomban .. úrról és sértő kifejezéseket használtam vele kapcsolatban. .. urat megkövetem ezért, és a jövőben tartózkodni fogok az ilyen magatartástól.

Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 300.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2006. szeptember 29. napjától a kifizetés napjáig járó késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá a felperesnek 18.000 forint perköltséget és a Magyar Államnak külön felhívásra 12.000 forint eljárási illetéket. Kötelezte az alperest, hogy az államnak külön felhívásra 18.000 forint eljárási illetéket fizessen meg. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyta, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 9.000 forint másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 24.000 forint fellebbezési illetéket.

A jogerős ítélet indokolása szerint az alperes a cikkben közölt tényállítások valóságtartalmát nem bizonyította. A per adatai alapján nem volt megállapítható a felperes magatartása és a településközpont, illetve a wellness központ létesítésének megghiúsulása közötti okozati összefüggés. A településközpont az önkormányzat forráshiánya miatt nem jött létre, a pénzügyi források megteremtéséhez szükséges pályázat benyújtására pedig a határidő lejártja miatt nem került sor, míg a wellness központ megghiúsulása a telkek felvásárlása miatt nem realizálódott. Olyan tény sem nyert igazolást, hogy a felperes a polgármester gyermekét politikai célra használta volna fel. A felperes csupán képviselői minőségében eljárva tisztázott közjogi kérdéseket, amikor a polgármester és az önkormányzattal szerződéses viszonyban álló házi orvos élettársi kapcsolata miatt az összeférhetetlenség kérdésében állásfoglalás céljából megkereste a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal vezetőjét. A közlés valóságát az sem alapozza meg, hogy a felperes a település internetes fórumán rögzítette, hogy az élettársi kapcsolatból közös gyermek is született. Nem bizonyított az sem, hogy a felperes eltitkolta a gyermekorvos alkoholista életmódját, és ezt az orvos mellett alkalmazottként dolgozó felesége munkahelyének megtartása érdekében tette. A jogerős ítélet a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pont szerint a Ptk. 78. § (1) és (2) bekezdés alapján megállapította, hogy az alperes e valótlan tényállításokkal a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, míg a két éves gyermek politikába való bevonása, illetőleg a felperes által elhallgatottak tekintetében - a véleményként sem megengedett - „gyalázatos” jelző használatával, a Ptk. 76. § alapján a becsületét sértette meg. A keresetben kért jogsértéstől való abbahagyásra kötelezés mellőzésével alkalmazta az egyéb objektív jogkövetkezményeket (Ptk. 84. § (1) bek. b) és c) pont).

A jogerős ítélet a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont, a Ptk. 339. §, továbbá a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés alapján kötelezte az

alperest a nem vagyoni kár megtérítésére, amelyek összegét mérlegeléssel állapította meg. A Pp. 163. § (3) bekezdés szerint köztudomású tényként állapította meg a jogsértéssel összefüggésben a hátrány bekövetkeztét. Azt is értékelve, hogy a jogsértő közlések az önkormányzati választások kampányidőszakában jelentek meg, a helyi közösségben a felperes közmegítélésének hátrányos megváltozását külön bizonyítás nélkül is elfogadhatónak látta.

A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a kereset elutasítása érdekében, jogszabálysértésre hivatkozva az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Felülvizsgálati álláspontja szerint a cikkben kifogásolt közlések a véleménynyilvánítás alkotmányos kereteit nem haladták meg. Megfelelt a valóságnak az, hogy a felperes tudott a gyermekorvos alkoholbetegségéről, ezért véleménye szerint a felperesnek, mint képviselőnek kötelessége lett volna a település érdekében ezt feltárni. A gyermek politikába való bevonása pedig azzal valósult meg, hogy a helyi lakosok körében politikai vihart kavart a polgármester élettársi kapcsolatában született gyermek ügye, amelyet a felperes az összeférhetetlenség szempontjából sürgősen, lejáratozó szándékkal említett meg. A településközpont létesítésének megkezdésében a felperes szerepe pedig már korábban, a Kerepesi Híradó egyik számában is közlésre került. Emellett tanúvallomással igazolta, hogy a felperes törekvése arra irányult, hogy a településközpont a lakóhelyének környezetében valósuljon meg. Ezért a felperes megnyilvánulásain alapuló önértékelésből történő politizálásra vonatkozó véleménynyilvánítása, még ha sérelmes is, nem kifogásolható. A nem vagyoni kártérítést eltúlzottnak tartotta, hangsúlyozva, hogy az elsőfokú bíróság az ítélezési gyakorlattal ellentétesen értékelte a kampányidőszakot a közlések súlyának és a közéleti szereplők tiszteletének megítélésénél.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati kérelem az ügy érdemét illetően alaptalan, a jogerős ítélet egyes rendelkezéseinek módosítása azonban az alábbiak miatt volt indokolt:

A Ptk. 75. § (1) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 76. § alapján a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen - egyebek mellett - a becsület és az emberi méltóság megsértése. A Ptk. 78. § (1) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés alapján a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tény állít, híresztel, vagy valótlan tény hamis színben tüntet fel.

E rendelkezések alapján a becsület sérelmét a tényektől függetlenül, önkényesen alkotott, a más személyét kifejezőmódjában is indokolatlanul bántó (becsmérlő, megalázó) vélemény, a jóhírnév sérelmét pedig általában a valótlan és a közfelfogás szerint sértő tény állítása, híresztelése, hamis színben való feltüntetése okozza.

Az alperes a perben kifogásolt közleményben a felperes önkormányzati képviselőként tanúsított magatartását anélkül értékelte, hogy a felperes terhére rótt magatartások mibenlétét konkrétan megjelölte volna. Ezért annak a ténybeli következtetésnek a helytállósága, mely szerint a felperes (másokkal együtt) megakadályozta a településközpont és a wellness központ megvalósulását, a közlemény alapján nem állapítható meg. A helyi közéletben jártas személyek számára esetleg ismert lehetett az a tény, hogy a felperes is kezdeményezője volt a településközpontban tervezett létesítmények megvalósulását érintő helyi népszavazásnak. Ennek sem lehetett azonban szükségképpen következménye a kérdéses létesítmények megvalósításának mellőzése. Ezért a jogerős ítélet a felperes terhére rótt valótlan tény állításával elkövetett jogsértést helyesen állapította meg.

Az alperes írásművében az előzményeket nem ismerő számára értelmezhetetlen a két éves gyermek politikába való bevonásáról szóló közlés. Az az előzményi tény, hogy a felperes egy alkalommal felvetette a polgármester élettársi kapcsolata miatti összeférhetetlenséget és az ebből a kapcsolatból született gyermekről is említést tett, nem alapozta meg az alperes felperesre vonatkozó kijelentését. Azzal ugyanis azt a hamis látszatot keltette, mintha a felperes politikai célból eszközül használna fel gyermekeket.

Miután a rendelkezésre álló adatok szerint a felperesnek nem volt kötelessége, hogy a gyermekorvos alkoholbetegségét bármilyen okból, bárkivel is közölje, az alperes azt a körülményt, hogy a felperes a gyermekorvos alkoholizmusát nem hozta nyilvánosságra, a kötelességszegés és az önös érdek hamis látszatát keltve rótt a felperes terhére. Az alperes ezért e valótlan és hamis látszatot keltő tényállításokkal sértette meg a felperes Ptk. 78. §-ban védett jóhírnévét.

Az előzőekben kifejtettek szerint az alperes jogsértő módon tulajdonított a felperesnek olyan magatartásokat, amelyeket egyben „gyalázatosnak” is minősített. Ezáltal a jóhírnév megsértésén túlmenően a felperest öncélúan becsmérelte és a felperes becsületét is megsértette (Ptk. 76. §).

Mindebből következően az eljáró bíróságok érdemben helytállóan állapították meg a jogsértés elkövetését. A másodfokú bíróság által helybenhagyott elsőfokú ítélet rendelkező része azonban – amint arra indokolásában a másodfokú bíróság is utalt – nem felelt meg a

személyiségvédelmi perben a rendelkező résszel szemben támasztott követelményeknek (Pp. 220. § (1) bek. d) pont, 213. § (1) bek.). A jogerős ítélet rendelkező része ugyanis az alperes közleményét, annak kifogásolt részét szó szerint idézve, csupán általánosságban állapította meg annak a becsületet és a jóhírnevet sértő jellegét. Abból nem tűnik ki, hogy a közlemény mely kifejezéseit, illetve milyen tartalmi jelentését találta a bíróság valótlan (hamis látszatot keltő) állításnak (Ptk. 78. §), illetve sértő véleménynek (Ptk. 76. §). Ezek az elégtételadás elrendelt módjából sem derülnek ki. Emellett a közzétenni rendelt ítéleti rész indokolatlanul tartalmazza perben nem álló személyek nevét.

A Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésében kifejtette, hogy a személyiségvédelmi perben az ítélet rendelkező részében egyértelműen és határozottan kell megjelölni az alperes terhére rótt, személyhez fűződő jogot sértő magatartást. A kereset tartalmi körén belül, a szövegösszefüggésre is tekintettel, a kifogásolt közlések tartalmi elemzése alapján kell meghatározni a jogsértés mibenlétét, és azt, hogy a felperes mely személyhez fűződő joga sérült. (Pfv.IV.20.157/2001., Pf.IV.26.146/2000., Pf.IV.26.561/2001., Pfv.IV.21.613/2008.) A jogerős ítélet ezért jogszabálysértően mellőzte a jogsértés mibenlétének a rendelkező részben való pontos meghatározását.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés c) ponton alapuló elégtétel adás körében nincs arra vonatkozó jogszabályi lehetőség, hogy a bíróság az alperest - hozzájárulása hiányában - a jogsértés elismerésére vagy sajnálkozás kifejezésére (bocsánatkérésre) kötelezze. A jogsértést megállapító ítéleti rendelkezés nyilvánosságra hozatala ugyanis a felperes számára kellő erkölcsi jóvátételt biztosít. A közzétételre az alperes attól függetlenül kötelezhető, a felperes pedig feljogosítható, hogy a jogsértés megtörténtének megállapításával az alperes egyetért-e, illetve a jogsértés alapjául szolgáló magatartást megbánta-e. Megbánásra pedig ítélettel senki nem kötelezhető. Az alperes kiadásában 3000 példányban megjelent és a helyi közösségben terjesztett jogsértő közleményre tekintettel ezért a Legfelsőbb Bíróság az elégtétel adást úgy látta biztosítotttnak, hogy a felperest jogosította fel arra, hogy abban a személyi körben, amelyben a jogsértés ismertté vált - választása szerint - szórólapokon vagy a helyi sajtóban az alperes költségén hozza nyilvánosságra az ítélet jogsértést megállapító rendelkezését.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet jogsértést megállapító és elégtétel adását elrendelő rendelkezéseit részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet - ebben a keretben - részben megváltoztatta és a kifogásolt közlések valóságos tartalma alapján határozta meg, hogy melyek a jogsértő (valótlan vagy hamis látszatot keltő) tényállítások és vélemények, továbbá rendelkezett

az elégtétel adás szükséges és elégséges módjáról (Pp. 275. § (4) bek).

A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés alapján követelhet nem vagyoni kártérítést az, akit személyhez fűződő jogában megsértettek. A Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a károsultnak kell bizonyítani a jogellenes magatartással okozati összefüggésben felmerült kár, ezen belül nem vagyoni hátrány bekövetkezését. A kár (nem vagyoni hátrány) bekövetkezését esetenként a Pp. 163. § (3) bekezdés alapján köztudomású tényként is meg lehet állapítani.

E rendelkezések alapján - az indokolás alábbi kiegészítésével - jogszabálysértés nélkül kötelezte a jogerős ítélet az alperest nem vagyoni kártérítésre. Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a közélet szereplőinek - különösen a választási időszakokra jellemző felfokozott hangulatban - el kell viselniük politikai ellenfelük személyüket kedvezőtlen színben feltűntető véleményét, bírálatát (BH 2004/104. sz.). Az ítélezési gyakorlat szerint a személyiségvédelmet azonban önmagában nem zárja ki az a körülmény, hogy a kifogásolt magatartás a választási kampányban történt (BH 2002/135. sz.). A valótlán és az érintett személyét sértő tényállítás eltűrésére - függetlenül a közlés megtételének körülményeitől és az elkövető motivációjától - senki nem köteles. Ezért annak alaptalan állítása, hogy a felperes - másokkal együtt - a település szempontjából jelentős beruházást megakadályozta, továbbá kötelezettségét megszegve, illetve önös érdekeit szem előtt tartva látja el a képviselői tisztségéből adódó feladatait, megalapozza a nem vagyoni kárigényt. Köztudomású tényként ugyanis elfogadható, hogy a közlés nyomán a helyi közösségben a felperessel szemben bizalmatlanság alakult ki, illetve magyarázkodásra kényszerült. A nem vagyoni kártérítés összegét a jogerős ítélet mérlegeléssel állapította meg, amely a felülvizsgálati kérelem alapján nem sért jogszabályt.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott további rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

Az ügy érdemét illetően eredménytelen felülvizsgálati kérelemmel élő alperest a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont és (5) bekezdés szerint megállapított felülvizsgálati eljárási költségének, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték államnak való megfizetésére.

Budapest, 2009. április 22.

*Dr. Völgyesi Lászlóné sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk.
előadó bíró, Dr. Mészáros Máttyás sk. bíró*

Vné

A kiadmány hitelél:

tisztviselő